Goniec Codzienny

Wilno
PIĄTEK
21 listopada 1941 r.
Nr. 107
Cena w Wilnie 5 fen.

Intensywna działalność lotnictwa na wszystkich frontach

Skuteczne odparcie ścigaczy brytyjskich przez niemieckie statki strażnicze. — Ciężka porażka silnych oddziałów brytyjskich pod Tobrukiem.

Z Kwatery Głównej Führera, 20 listopada.

Naczelne Dowództwo Sił Zbrojnych podaje:

Na froncie wschodnim działania ofensywne mają w dalszym ciągu przebieg pomyślny.

Lotnictwo bombardowało sowieckie bazy lotnicze na północno-wschodnim wybrzeżu Morza Czarnego oraz w rejonie środkowego Donu. Eskadry samolotów bojowych zaatakowały transporty i połączenia kolejowe na środkowym odcinku frontu oraz na wschód od rzeki Wołchow. W ciągu dnia silne eskadry samolotów bojowych zrzuciły bomby kruszące i zapalające na Moskwę. Pod Leningradem dwie eskadry samolotów bojowych zestrzeliły w śmiałym ataku z jednej większej grupy samolotów transportowych 8 maszyn nieprzyjacielskich.

W walce przeciwko Wielkiej Brytanii zrzuconymi bombami uszkodzono koło wysp Owczych jeden średniej wielkości statek handlowy. Dalsze ataki lotnicze skierowane były na objekty wojskowe na południowo-zachodnim wybrzeżu Anglii. Kontynuowano minowanie z powietrza portów brytyjskich.

U wybrzeży Flandrii statki strażnicze, przeznaczone do konwojów, skutecznie odparły atak brytyjskich ścigaczy, nie ponosząc własnych strat.

Jeden nieprzyjacielski ścigacz został zapalony ogniem artylerii, tak, że należy liczyć się z jego stratą.

W Afryce północnej, na południe i na południowy zachód od Sidi Omar stwierdzono od kilku dni koncentrację brytyjskich wojsk, które uderzyły w kierunku na Tobruk. Przez natychmiastowe przeciwnatarcia oddziałów niemiecko-włoskich, atakujące na zachód od Sidi Omar silne oddziały brytyjskie zostały z ciężkimi dla nich stratami odrzucone. Zniszczono liczne czołgi nieprzyjacielskie.

BERLIN. Jak DNB dowiaduje się wojska niemiecko-fińskie osiągnęły na północnym odcinku dalsze sukcesy. Przedłużano oczyszczanie zdobytego terenu od resztek nieprzyjacielskich oddziałów. W walkach na tym odcinku ponieśli bolszewicy ciężkie straty. Od 1 listopada naliczono ponad 3.000 zabitych oraz wzięto do niewoli 1.160 jeńców. Oddziały niemieckie i fińskie zburzyły 1300 urządzeń umocnionych, stanowisk polowych i umocnień betonowych w częściowo ciężkich walkach.

Udaremnione przeciwnatarcie

BERLIN. Jak DNB z kół miarodajnych dowiaduje się, siły niemieckie uderzyły 15 listopada na południowym odcinku frontu na stanowiska sowieckie. W czasie tego natarcia zaatakowano niespodziewanie sztab sowieckiego batalionu i po krótkiej walce zniszczono go. Na innym odcinku w rejonie tego samego korpusu przygotowali się bolszewicy do kontrataku. Wysunięci naprzód obserwatorzy niemieccy rozpoznali w porę zamiar bolszewików, i natychmiast skierowali silny ogień artyleryjski w rejon nieprzyjacielskich przygotowań. Celny ogień niemiecki rozbił skupienia bolszewików, tak, że przeciwnatarcie nie doszło do skutku.

Anglia winna wypowiedzieć wojnę Finlandii

Ambasador sowiecki naciska na Edena

SZTOKHOLM. 19 listopada. Jak donosi londyński korespondent „Dagens Nyheter“ z dobrze poinformowanych źródeł, ambasador sowiecki Majski w ciągu ostatniego tygodnia 2 razy odwiedził ministra spraw zagranicznych Edena, przy czym przedstawił mu ponownie żądanie Sowietów, dotyczące wypowiedzenia wojny przez Anglię Finlandii, Rumunii i Węgrom. W urzędowych sferach angielskich mówi się, pisze dalej szwedzki dziennikarz, że cała sprawa teraz jak i poprzednio znajduje się w stanie nieskrystalizowanym. W każdym razie przeważna część londyńskich obserwatorów przewiduje wypowiedzenie wojny Finlandii przez Anglię.

—ooo—

Zaburzenia strejkowe w Stanach Zjednoczonych

Roosevelt trzyma pięć dywizyj w pogotowiu alarmowym

WASZYNGTON, 19 listopada. W Rary (stan Indiana) przed kopalnią węgla, która, wbrew decyzji związku zawodowego górników C.I.O. rozpoczęcia strajku, próbowała kontynuować pracę, doszło pomiędzy łamistrajkami, a posterunkami strajkujących do strzelaniny, przy czym dwie osoby zostały zranione.

„Associated Press“ przynosi z Birmingham (stan Alabama) wiadomość o zmobilizowaniu przez gubernatora stanowej milicji w związku z grożącym rozszerzeniem się strajku na inne kopalnie węgla. Milicja do tej pory jeszcze nie obsadziła żadnej kopalni. Komisarz policji pułkownik Bosworth udał się do Rary. Skierował on 175 policjantów do ogniska niepokojów celem utrzymania tam porządku.

„New York Herald Tribune“ otrzymał wiadomość, że strajkuje 54.000 górników w tak zwanych „zablokowanych“ kopalniach węgla, i że dalszych 6000 górników w „wolnych“ kopalniach zapowiedziało strajk celem zadokumentowania sympatii dla strajkujących. Waszyngtoński korespondent „New York Herald Tribune“ komunikuje, że pięć dywizyj żołnierzy jest w pogotowiu alarmowym, by obsadzić na rozkaz Roosevelta kopalnie węgla z chwilą, gdy prezydent uzna to za konieczne. Dziennik żąda usunięcia Lewisa. „New York Times“ obarcza współodpowiedzialnością za wytworzoną sytuację związkowy wydział rozjemczy.

Konferencja, zwołana przez Roosevelta do Białego Domu w celu zapobieżenia projektowanego na 7 grudnia strajku kolejarzy, została przerwana, nie doszedłszy do żadnych rezultatów.

—ooo—

OBAWA PRZED NOWĄ DUNKIERKĄ

NOWY JORK, 19 listopada. W rozważaniach na temat zadanego w Moskwie pytania, dlaczego Anglicy nie próbują dokonać inwazji na kontynent, korespondent dziennika „United Press“ pisze, że omawiał tę sprawę z brytyjskimi oficerami w Anglii, na Dalszym Wschodzie i w Związku Sowieckim. Na podstawie przeprowadzonych rozmów doszedł do wniosku, że brytyjski sztab generalny nie chce narazić na niebezpieczeństwo większych sił, dopóki nie będzie miał pewności, że nie powtórzą się „sławne odwroty“, jak to było w Dunkierce.

Kampania Wavella w Libii, jak mieli mu powiedzieć brytyjscy oficerowie, pochłonęła bardzo dużo materiału wojennego, albowiem z 450 czołgów wróciło jedynie 49. Na Krecie poniesiono dalsze straty w artylerii przeciwlotniczej, armatach polowych i samochodach ciężarowych. W międzyczasie także w angielskiej produkcji nie szło wszystko, jakby należało się spodziewać. Obecnie twierdzi się, że zagadnienie uzbrojenia zostało rozwiązane, jednak materiał trzeba dzielić na cały świat. Niektórzy z angielskich oficerów wyrazili także pogląd, że Anglicy popełniają zasadniczy błąd, rozpraszając swe siły po całym świecie.

Jednakże produkcja i rozdział materiału nie jest jedyną sprawą, która niepokoi Anglików. Np. do przewiezienia na kontynent 10 dywizyj potrzeba byłoby 1,5 milionów ton tonażu, w czym nie jest zaliczony tonaż eskortujących okrętów wojennych. Także względy psychologiczne przemawiają przeciwko takiej ekspedycji. W uszach angielskich stale brzmi ironiczna uwaga: „Najlepsza armia na świecie podczas odwrotu“.

Kończąc, przytacza korespondent „United Press“ opinię jednej z grup angielskich, która twierdzi, iż Wielka Brytania musi być przygotowana do poświęcenia Egiptu, i, jeśli trzeba będzie, nawet Afryki, albowiem później można będzie oba kraje z powrotem zdobyć, podczas gdy po załamaniu się Związku Sowieckiego nigdy już nie uda się utworzyć tutaj frontu. Ta sama grupa widzi możliwość pokonania Niemiec jedynie wtedy, jeśli w Europie pojawi się pięć milionów żołnierzy amerykańskich. Jednakże jak długo to potrwa, wyraził się rzecznik tej grupy, zanim Stany Zjednoczone zmobilizują pięć milionów żołnierzy, i jak długo to potrwa, zanim wybuduje się tyle statków, które mogłyby taką armię zaopatrywać?

Również lotniskowiec „Argus“ uszkodzony

SZTOKHOLM. DNB. Strata „Arc Royal“ zajmuje nadal bardzo żywo opinię publiczną w Anglii chociaż rząd Churchilla czyni wszystko, aby zakończyć dalszą dyskusję na temat ostatnich ciężkich strat floty brytyjskiej. Powszechnie jednak wiadomo, że i lotniskowiec „Argus“ został uszkodzony, prawdopodobnie bombami, a mianowicie na pokładzie startowym. Dalsza ilość mniejszych angielskich jednostek miała podobno również przybyć do Gibraltaru z wyraźnymi śladami walk.

Nowy brytyjski szef sztabu generaln.

Nominacja męża zaufania Churchilla

NOWY JORK, (DNB). Generał Sir John Dill, szef sztabu generalnego brytyjskiej wspólnoty narodów, ustępuje z dniem 25 grudnia ze swego stanowiska. Jego zastępcą jest generał Sir Allan Brooke, głównodowodzący wojskami w kraju.

W związku z przesunięciami w brytyjskim dowództwie donosi londyński korespondent „New York Times“, że dotychczasowy szef sztabu generalnego Dill zwrócił uwagę w niezwykłym dla angielskich oficerów oświadczeniu na konieczność „odmłodzenia“ dowództwa naczelnego. Dilla wielokrotnie krytykowano, mówi dalej amerykański dziennikarz, ponieważ nie był on dość ruchliwy jako dowódca. Niema żadnych jawnych rozbieżności zdań między Dillem a Churchillem, jest jednak rzeczą widoczną, że emerytalny wiek Dilla nie przypadł do smaku gabinetowi Churchilla. Korespondent podnosi, że następca Dilla, Brooke cieszy się od dłuższego czasu dużym zaufaniem Churchilla.

Angielska służba prasowa donosi, że brytyjski marszałek lotnictwa, Sir Hugh Dowding, otrzymał od angielskiego ministra żeglugi powietrznej zadanie inspekcji urządzeń brytyjskiego lotnictwa w połączonym królestwie. Dowding objął natychmiast swoje stanowisko.

W ogłoszeniu ministerstwa żeglugi powietrznej mówi się między innymi: „Celem ułatwienia pracy, której wymaga królewskie lotnictwo od mężczyzn i kobiet kraju, postanowiono zaostrzyć obecne środki zapobiegawcze przeciwko nadmiernej rozbudowie instalacyj i urządzeń. Inspekcja zostanie przeprowadzona w celu ustalenia jakie mianowicie urządzenia mogą być zniesione bez szkody dla swobody operacyj broni powietrznej“.

Japonia nie pozwoli na uszczuplenie swych praw

TOKIO. DNB. Japonię wielce interesują obszary na południu i na północy Azji, oświadczył minister spraw zagranicznych Togo przed izbą posłów. Japońsko - sowiecki pakt o neutralności został zawarty ze względu na bezpieczeństwo na północy. Mimo tego, że wybuchła wojna między Niemcami a Związkiem Sowieckim, Japonia trzymała się silnie polityki pokoju na północy. Japonia jest zdecydowana, podkreślił Togo, za wszelką cenę przeszkodzić powstaniu czynników, któreby mogły nadwyrężyć pokój na północy, ale też przeszkodzić powstaniu takiej sytuacji, któraby zagrażała prawom i interesom Japonii. Minister spraw zagranicznych podkreślił przyjazne stosunki z Francuskimi Indochinami i Syjamem i oświadczył: „Jest rzeczą nader godną pożałowania, że złośliwa propaganda rozpętana przez trzecie mocarstwa zarzuca Japonii agresywne zamiary względem tych obszarów“.

TOKIO. Minister spraw zagranicznych Togo oświadczył w izbie posłów na zapytanie mówcy parlamentarnego, jakie są widoki pertraktacyj między Japonią a Stanami Zjednoczonymi i jak one oddziałają na artykuł 3 paktu trzech mocarstw, w następujący sposób: „Jest rzeczą niemożliwą przepowiedzieć przyszły rozwój pertraktacyj między Japonią a Stanami Zjednoczonymi. Stosunek tych pertraktacyj względem artykułu 3 paktu trzech mocarstw winien wyjaśnić się w świetle obecnej sytuacji, chciałbym jednak pominąć tutaj odpowiedź na tego rodzaju hipotetyczne pytanie“.

—0:0—

Pogotowie wojenne w Syjamie

BANGKOK, (DNB). Nominacja premiera Luong'a Pibula Songgrama najwyższym dowódcą, a ministra obrony, generała porucznika Luong'a Prom Yodhi zastępcą najwyższego dowódcy, uważa się w syjamskich kołach politycznych za oznakę wzmocnionego pogotowia Syjamu w związku z rozwojem wypadków na Dalekim Wschodzie.

Równocześnie ostrzeżono ludność przed szpiegami i członkami „5 kolumny“, a radio syjamskie podało ponowną odezwę do Syjamczyków, by wstępowali do korpusu ochotniczego.

Zakaz eksportu z Indyj

KANTON, (DNB). Według wiarygodnych doniesień z Delhi, rząd Indyjski podał w sobotę do wiadomości, że zakazany został eksport pszenicy do wszystkich krajów, łącznie z krajami brytyjskiej wspólnoty narodów, wyjąwszy wypadki, gdy zostanie w tym kierunku udzielone specjalne zezwolenie. Powodów tego zarządzenia nie podaje się.

Brak robotników w przemyśle angielskim

NOWY JORK, (DNB). Jak donosi Associated Press, brytyjski minister pracy, Bevin, oświadczył w przemówieniu, wygłoszonym w Middlesborough, że „naród brytyjski musi oczekiwać jeszcze ostrzejszej kontroli rządowej aniżeli obecnie“. Nie mogą istnieć dla nas w ciągu roku, mówił dalej Bevin, jakiekolwiek niewykonalne zadania. Sprawa zysków i wynagrodzeń musi zejść na plan drugi.

Minister wskazał na nowe środki zaradcze w związku z zagadnieniem braku ludzi w przemyśle i armii. Bevin oświadczył, że najmniej milion ludzi winien być zatrudniony w przemyśle wojennym i w aparacie rozdzielczym i że ma on zamiar wciągnąć kobiety na równej podstawie jak i mężczyzn do służby narodowej.

GPU działa...

BOSTON, (DNB). Jak donosi rozgłośnia Mackay, wojskowy sąd sowiecki skazał na śmierć 5 pracowników nie wymienionej fabryki z powodu rozpowszechniania kontrrewolucyjnych ulotek wśród robotników. Chodzi tu o 2 inżynierów, 2 techników i jednego rzeczoznawcę ekonomicznego.

Generał Moscardo znajduje się w w podróży na front do Rosji. Generał Moscardo przewozi specjalny podarunek dla „Niebieskiej Dywizji“ jaki szef państwa hiszpańskiego generał Franko ofiarował ochotnikom.

Kto rządzi w Stanach Zjedn. Ameryki Półn.

Poszczególne stany

VII.

Prawa, zarezerwowane stanom przez konstytucję z 1789, dotyczą wszystkich zasadniczych dziedzin wewnętrznej administracji, do prawa prywatnego, publicznego i karnego, utrzymywania publicznego porządku, opieki nad nauką i ubogimi, wreszcie nakładania podatków dla zrealizowania przekazanych stanowi zadań. Nie wolno im jedynie zawierać umów z innymi państwami, wypuszczać pieniędzy papierowych i bić monety, zmieniać systemu monetarnego, nadawać tytułów szlacheckich i wydawać ustaw obrażających nabyte prawa lub działających wstecz. Żaden stan nie może bez zezwolenia kongresu podnosić ceł wywozowych i przywozowych, w czasach pokojowych utrzymywać wojska i rozpoczynać wojny, chyba żeby został napadnięty. Na żądanie sądów winien wydawać innym stanom zbiegów, uznawać wyroki i dokumenty tych stanów, nie ma prawa przyjąć innego ustroju jak republikański, i nie powinien tolerować niewolnictwa.

Stan ma jednak prawo regulowania według własnego uznania spraw religijnych, ograniczania wolności pracy, słowa i zgromadzeń, oraz regulowania według swego uznania prawa wyborczego. Wprawdzie panuje na terenie całych Stanów Zjednoczonych zasada, że prawo wyborcze posiadają ci, którzy osiągnęli 21 lat życia, wprawdzie od 1919 mają kobiety prawo wyborcze, jednakże każdy stan wydaje zarządzenia, jakie wydają mu się najodpowiedniejsze, zezwala na emigrację po dłuższym lub krótszym okresie wstrzymania jej, poddaje wyborców t. zw. „egzaminowi inteligencji“, często z zamiarem wyeliminowania od udziału w wyborach niewygodnych warstw ludności i to odnosi się nietylko do wyborów stanowych, ale i związkowych.

Już przed tym zaznaczyliśmy: przysługujące stanowi prawa i kompetencje w zakresie władzy uważane są za „wrodzone“. Przysługiwały one stanowi już wtedy, gdy o zjednoczeniu nie było jeszcze mowy, każdy poszczególny stan nie podlega więc żadnym ograniczeniom, o których nie mówi się wyraźnie w konstytucji. Zaś Związkowi przekazano prawa dopiero później; w razie wątpliwości powinien on udowodnić, że określone kompetencje zostały mu wogóle przekazane, względnie jego organom: prezydentowi, kongresowi i sądowi związkowemu.

Od czasów wojny domowej w latach 1861 — 1865, która przyniosła zwycięstwo myśli związkowej nad partykularystami stanów południowych, obowiązują następujące zasady: żadnemu stanowi nie wolno odtąd przechodzić do porządku dziennego nad prawami i działalnością rządu związkowego, odpowiadającym konstytucyjnym warunkom; żadnemu stanowi nie wolno się oderwać od całości. O tym, czy działalność kongresu lub prezydenta są zgodne z konstytucją decydują sądy związkowe. Jednak Stany Zjednoczone nie mają prawa wkraczać w razie istnienia najgorszego nawet nieporządku w życie społeczne i polityczne któregoś ze stanów: stan może pozwalać sobie na najdziksze eksperymenty na polu gospodarczym i społecznym, a centrala nie ma żadnych możliwości ingerowania, dopóki stan nie przekracza ram zakreślonych konstytucją.

Każdy stan ma swój własny ustrój, własną władzę wykonawczą w osobie gubernatora i różnych urzędników, swój własny parlament składający się z dwuch izb, oraz własny system lokalnej administracji, dzielącej się na brabstwa, obszary miejskie o okręgi szkolne. Każdy stan ma własne prawo podatkowe, własne długi i własne prawo regulujące sprawy majątku ruchomego i nieruchomego, prawo obligacyjne karne i rodzinne, jak również własne prawo postępowania cywilnego i karnego. Nad gminami w obrębie swych granic sprawuje stan nieograniczoną władzę; i tak stan Nowy Jork mógłby, gdyby chciał wyznaczyć dla miasta Nowego Jorku komisarza stanowego albo pozostawić miasto wogóle bez władzy. Stan a nie Związek, opiekuje się obywatelem od kolebki aż do grobu; regestruje go przy urodzeniu, ustala opiekuna, troszczy się o naukę, decyduje w sprawach dziedziczenia, daje obywatelowi patent rzemieślniczy, łączy małżeństwa i przeprowadza rozwody, oraz zezwala na skargi w sprawach cywilnych i karnych. Związek przypomina sobie obywatela jedynie podczas wyborów prezydenta albo do kongresu, względnie przy płaceniu pewnych podatków. Obywatel „żyje kierowany przez dwa rządy i przez dwa ustawodawstwa“.

M. B. Munro (The Annals, wrzesień 1935) nazywa swój kraj „największym laboratorium na całym świecie do przeprowadzania eksperymentów konstytucyjnych“. I rzeczywiście, trzeba powiedzieć, że Amerykanie robią nieustannie doświadczenia ze swoimi konstytucjami stanowymi, przeważnie w ten sposób, że zbiera się konwent, a uchwały jego przedkłada się ludności celem głosowania nad nimi. W stanie Nowy Jork i Ohio zasięga się co dwadzieścia lat opinii ludności w sprawie rewizji konstytucji, a w stanie New Hampshire nawet co siedem lat. Kalifornia w ciągu pięćdziesięciu lat uzupełniała lub zmieniała swoją konstytucję dwieście razy, a siedem stanów od 1907 uchwaliło całkiem nowe konstytucje. Między 1900 a 1935 w Stanach Zjednoczonych głosowano nad 2 500 uzupełnieniami do konstytucji — z tego przyjęto 60 proc.

W Ameryce panuje zwyczaj włączania do konstytucji względnie regulowania przez uzupełnienia, które załatwia się w innych krajach przez ustawy, więc: prawo administracyjne, procedduralne, prywatne, przepisy o kierowaniu bankami i towarzystwami kolejowymi oraz ich odpowiedzialności, zarządzenia w sprawie poborów urzędniczych, szkolnictwa, w sprawach urzędów rolnych, kanałowych i pracy, przepisy o loteriach, dokumentów z pieczęciami i bez pieczęci, postępowanie w sprawach nabywania papieru do pisania i materiału opałowego dla parlamentu — oto, z czym spotkamy się w konstytucjach amerykańskich stanów. Podobne są one pod tym względem do stowarzyszenia, w którym członkowie w głębi duszy nie ufają swemu prezesowi i dlatego są zdecydowani dyktować mu w najdrobniejszych szczegółach, co ma robić i jak daleko w każdym wypadku może się posunąć.

To, co powiedziano o kongresie związkowym, można powiedzieć w większym zakresie o parlamentach poszczególnych stanów. Także i tutaj robi się interesy przy drzwiach zamkniętych, także i tutaj powódź niepotrzebnych wniosków: obliczano, że do parlamentów stanów w ciągu dwudziestu lat wpłynęło około 850.000 wniosków. Od 1937 jedynie Nebraska zdecydowała się na wprowadzenie systemu jednoizbowego, który mają już oddawna wielkie miasta, albowiem senat i „izba niższa“ nie współpracują harmonijnie, lecz często żyją w niezgodzie. Obie wysilają się zmieniać przedłożenia, przychodzące od drugiej izby, względnie utrącić je.

Próbowano położyć tamę pędowi parlamentów do działania przez skrócenie czasu posiedzeń, osiągnięto jednak tyle, że trzeba stale zwoływać „nadzwyczajne posiedzenia“. Nie pozostało więc nic innego, jak rozszerzyć konstytucje w podany powyżej sposób, by nie pozwolić parlamentom na zbyt wielkie szkodnictwo. Oprócz tego wmontowano do konstytucji tak zwane „bezpośrednie ustawodawstwo na zasadzie życzenia ludności i jej decyzji“. Na wzór Szwajcarii zrobiła początek 1898 Południowa Dakota, i wzmocniła przez to egzekutywę, to znaczy władzę gubernatora.

Gubernator, tak jak prezydent Stanów Zjednoczonych, posiada prawo veta, prawo ułaskawienia, oraz jest uprawniony w razie potrzeby, zmobilizować milicję i wprowadzić stan oblężenia, także i on wystosowuje do parlamentów orędzia i przygotowuje preliminarz budżetowy. Z biegiem czasu przyznano mu prawo mianowania wyższych urzędników, podczas gdy dwadzieścia lat temu nie miał w tym zakresie żadnego wpływu. I tak gubernator stanu Nowy Jork stał się najbardziej wpływowym człowiekiem w kraju, gdy w 1927 Smith przeforsował, że sam sobie układa skład swego gabinetu — za zgodą senatu — a lud wybiera jedynie wicegubernatora, naczelnego prokuratora i kontrolera rachunkowości.

Zasoby mineralne i przemysłowe Kerczu

BERLIN. DNB. Zajęty przez wojska niemieckie Kercz liczy ponad 100.000 mieszkańców i położony jest w zatoce u stóp góry. Miasto stanowi główny punkt kerczeńskiego obszaru kopalnianego rudy żelaznej, którego eksploatacja znajduje się dopiero w początkach. Zasoby rudy ocenia się na 2,7 do 3,5 miliarda ton, a wydobycie w 1938 r. osiągnęło zaledwie 850.000 ton. Teren ten zasilał huty w Mariupolu i Taganrogu na równocześnie zdobytej już północy Morza Azowskiego. Główna część wydobytej rudy szła do kerczeńskiej huty żelaznej „Wojkow“, która ma w swojej dyspozycji 3 piece wysokie, 2 walcownie, 1 fabrykę tomasyny i jedną fabrykę żużlującą oraz posiada 20.000 robotników. Zdolność przeróbki hutniczej fabryk wynosi 450.000 ton żelaza, 500.000 ton mąki tomasynowej i 260.000 walcówki.

W okolicy Kerczu dobywa się sól i mangan. Na tej podstawie rozwinął się w Kerczu wielostronny przemysł, do którego między innymi należy wielka koksowo-chemiczna fabryka „Kirow“, fabryka broni i fabryka samolotów. Dla przeprowadzania naprawy okrętów wojennych i handlowych są tutaj warsztaty okrętowe. Miasto ma dwie elektrownie. Port w Kerczu posiada wybrzeże o długości 3000 m. i obejmuje szerokimi molami chronioną powierzchnię 65 ha. Na południe od miasta znajduje się port naftowy.

Bolszewicy zrobili wszystko, ażeby nadać Kerczowi charakter wojskowy. Miasto było siedzibą licznego garnizonu. Do tego dochodzą urządzenia na wybrzeżu, magazyny wojskowe, składy min, stacje radiowe, lotnisko i inne urządzenia. Nagromadzenie tylu urządzeń wojskowych należy tłumaczyć faktem, że Kercz zamyka na kilka tylko kilometrów szerokie wejście do Morza Azowskiego, a przez to i ujście Donu i Dońca jak również odcina dojście do zagłębia Donieckiego.

Z upadkiem miasta stracili bolszewicy strategicznie i gospodarczo ważną bazę, z której prawie żadna miejscowość na Czarnym Morzu nie może konkurować.

Zatopienie statku handlowego

BERLIN, (DNB). Niemieckie samoloty bojowe, które brały udział w uzbrojonym wywiadzie morskim w rejonie na północ od wyspy brytyjskiej, zatopiły 16 listopada na wodach koło Wysp Owczych, jeden statek handlowy. Inny statek handlowy zaatakowano przed ujściem Humber i ciężko go uszkodzono.

JAK LIKWIDOWANO „KAPITALIZM“ W ESTONII

BERLIN, (PD). 23.10. Wkrótce po zajęciu Estonii w lecie 1940 r. oświadczono, że partia bolszewicka zamierza liczyć się z rzeczywistością tego kraju i nie zamierza Estonii sowietyzować według schematu.

W Estonii miało się do czynienia z krajem wybitnie małomieszczańskim i chłopskim, a przecie już Lenin wielokrotnie zaznaczył, że małomieszczanie są z natury rzeczy sprzymierzeńcami proletariatu. W mowach wygłaszanych przez kierownicze osobistości bolszewickie nie żądano nic więcej poza upaństwowieniem banków i wielkiego przemysłu.

Potem jednak gdy w sierpniu 1940 r. została Estonia „na własną prośbę“ przyjęta jako 16 republika radziecka do Związku Sowieckich republik rad, zmieniły się prędko urzędowe enuncjacje. Teraz brzmiało to znowuż że nikomu się nie będzie zabierało „własności zdobytej własną uczciwą pracą“: Co to sformułowanie w rzeczywistości znaczyło, o tem wiedziano już obecnie po zaznajomieniu się z poglądami marxizmu na moralne prawo posiadania własności. Pierwotne nadzieje na „umiarkowany kurs“ w państwach bałtyckich prędko zgasły. Kto zatrudniał jakiekolwiek bądź siły najemne, a więc najmniejszy pracodawca był „kapitalistą“, gdy chodzi zaś o chłopców „kułakiem“. Wersję tę przeprowadzano coraz ostrzej dochodząc do groteskowej sumienności w rzucaniu gromów na „sabotażystów“, którzy wzbudzają niepokoje wśród ludności rozpowszechniając pogłoski o zniesieniu wszelkiej własności prywatnej. Przeciwnie, ze strony urzędowej twierdzono stale, że nietykalność własności osobistej jest oficjalnie przez „Konstytucję Stalinowską“ zagwarantowaną. Gdy rozpoczęto realizację nowych zasad okazało się, że „nacjonalizacji“, tak się nazywała urzędowo procedura wywłaszczenia bez odszkodowania, podlegały nie tylko banki i wielki przemysł, lecz wogóle wszelkie zakłady przemysłowe i rzemieślnicze wszelkiego rodzaju o ile zatrudniały siły najemne lub mechaniczne, następnie przedsiębiorstwa handlowe z zastosowaniem tej samej skali, jak również własność ziemska i nieruchomości aż do bardzo nisko obliczonej wielkości minimalnej. W rzeczywistości więc „znacjonalizowano“ nie tylko mały przemysł, ale również wszystkie większe i nowocześniej urządzone warsztaty rzemieślnicze. Rzemieślnicy, posiadający kilku czeladników lub też strugarkę o napędzie elektrycznym czy coś w tym rodzaju, uważani byli tak samo za „kapitalistów“ jak dyrektorzy banków.

Z przedsiębiorstw handlowych pozostały w prywatnym ręku jedynie zupełnie małe sklepiki, wszystkie inne zostały wywłaszczone i złączone w wielki trust handlowy. Odszkodowania naturalnie nigdy nie dawano, przeciwnie wywłaszczenie było określane jako zadośćuczynienie krzywd uczynionych „proletariatowi“ przez „kapitalistów“.

Poza tem panowała niesłychana samowola przy stosowaniu samych przez się już ciężkich zarządzeń; często zdarzały się wypadki wywłaszczenia jednoosobowych zakładów rzemieślniczych. Również przy wywłaszczaniu właścicieli domów nie stosowano się zupełnie do ustalonych minimalnych norm, i gdy chodzi o sposób przeprowadzania tych zarządzeń, to właściciele, którzy otrzymali posady dozorców w swoich własnych domach, uważali się za szczęśliwych; naogół przytrzymywano się zasady, że żaden „kapitalista“ nie może być zatrudniony w należącym do niego uprzednio przedsiębiorstwie. Zasadę tę stosowano również i do właścicieli domów. Właściciel domu musiał się wynosić, tj. oszczędzano mu przeważnie kosztów przeprowadzkowych gdyż zabierano meble na „pokrycie podatków i długów“ — mógł więc wychodzić i iść zaciągając się jako robotnik leśny lub rolny, jeżeli nie spotkał go gorszy los — gdy ze względu na większe przestępstwo musiał wędrować do więzienia.

Przejęcie przedsiębiorstw i domów odbywało się w ten sposób, że właściciel musiał zdawać przedsiębiorstwo wraz ze wszystkimi pieniędzmi i papierami komisarzowi, który w przeważającej ilości wypadków, był żydem. Dla małych przedsiębiorstw rzemieślniczych przewidywano łączenie ich w spółdzielnie lub tak zwane „Artele“. Urzędowo było ono naturalnie „dobrowolnem“, w rzeczywistości jednak uniemożliwiano rzemieślnikom wykonywanie w inny sposób, ich zawodu, przez niedawanie im możności nabywania potrzebnych surowców, nakładanie nadmiernych podatków oraz wielokrotnie zwiększenie wysokości komornego w stosunku do komornego płaconego przez robotników. Wskutek tego wielu drobnych rzemieślników musiało porzucić swój zawód. Wszystko to spowodowało zamknięcie zastraszającej ilości potrzebnych i pożytecznych zakładów.

W krótkim czasie po przeprowadzeniu tej „nacjonalizacji“ przedsiębiorstw rozpoczęto częściową ewakuację maszyn, na Wschód. Nowoczesne maszyny, które mogły zostać użyte w Leningradzie lub gdzieindziej wysyłano bez żadnych większych ceregieli. Skutkiem tej całej „reorganizacji“ gospodarki, był silny wzrost kosztów produkcji, powstały przez wprowadzenie śmiesznej biurokracji, nierzeczowego kierownictwa i znacznego zwiększenia personelu kierowniczego. Najważniejsze zakłady przemysłowe, jak olbrzymie fabryki włókiennicze w Narwie i Rewlu oraz przemysł metalurgiczny w Rewlu zostały ogłoszone jako własność Związku Sowieckiego, podporządkowane odnośnym komisarjatom w Moskwie, i zmuszone do zaopatrywania cierpiącego na głód towarów Związku Sowieckiego na warunkach, które były najbezwstydniejszym wyzyskiem estońskiej gospodarki narodowej i siły roboczej.

G. W.

CZY STANY ZJEDNOCZONE PRZYGOTOWANE SĄ DO WOJNY

W związku z coraz to energiczniejszym parciem prezydenta Roosevelta do bezpośredniego wplątania Stanów Zjednoczonych do wojny europejskiej, nasuwa się pytanie, czy Stany do tej wojny są przygotowane. Odpowiedź jest zupełnie jasna. Jeśli ma się prowadzić wojnę, a przede wszystkim zwycięską wojnę, muszą w kraju istnieć ku temu warunki, i to różnorodnego charakteru. Trzeba mieć armię, przy współczesnych metodach prowadzenia wojny nietylko wyszkoloną, zdyscyplinowaną, ale i zaopatrzoną w najbardziej wyrafinowany sprzęt techniczny. Muszą istnieć bogactwa naturalne, surowce, a jeśli ich w danym kraju niema, możliwości sprowadzania ich w potrzebnych ilościach. Przemysł musi być na najwyższą i szeroką skalę zorganizowany.

To strona jedna, materialna, konieczna, lecz nie jedyna. Jest i druga, niemniej ważna, może i ważniejsza, a jest nią jednolita postawa społeczeństwa, porządek wewnątrz kraju, polityczny, społeczny i gospodarczy. Tam, gdzie tego niema, to o zwycięskim prowadzeniu wojny nie może być mowy, o czym w ciągu dwuch minionych lat mogliśmy dowodnie się przekonać. Wola jednostki, bez istnienia poważnych warunków, nie może doprowadzić do niczego, a najwyżej niepotrzebnie sprowadzi na kraj nieszczęście.

Nad pierwszą grupą warunków nie trzeba długo się rozwodzić. Z wyjątkiem wyszkolonej i zdyscyplinowanej armii, Stany Zjednoczone posiadają surowce i przemysł. Ale czy przemysł jest odpowiednio przygotowany do produkcji uzbrojeniowej w potrzebnym zakresie, to pytanie. Natomiast nie ulega wątpliwości, że druga grupa warunków przedstawia się w Stanach Zjednoczonych fatalnie.

Jak wygląda tam porządek społeczny i polityczny, wynika z drukowanych w ostatnich numerach „Gońca“ artykułów o Stanach Zjednoczonych. Gdyby chcieć dobitnie scharakteryzować ten porządek, możnaby użyć jednego słowa: chaos, przy czym nie ma mowy o jednolitej postawie społeczeństwa, spośród którego rekrutuje się przecie armia. Nie trudno sobie wyobrazić, jak mogłoby w tych warunkach wyglądać morale żołnierza, od którego wojna wogóle, a obecna w szczególności, wymaga wytężenia i wysiłku aż do zupełnego zaparcia się siebie. A to zaparcie się możliwe jest wtedy, jeśli żołnierz walczy za najwyższe ideały osobiste, narodowe i państwowe. Z drukowanych w „Gońcu“ artykułów wynika jasno, że w Ameryce o tych ideałach nigdy nie było, i nie może być także obecnie mowy.

W zakresie porządku gospodarczego, a przede wszystkim w przemyśle, sytuacja kształtuje się dla Roosevelta i jego zwolenników niezmiernie niepomyślnie. Wystarczy nadmienić, o czym w 104 numerze „Gońca“ było mowa, że w Stanach Zjednoczonych zamierzają przystąpić do strajku kopalnie należące do przedsiębiorstw przemysłu uzbrojeniowego, oraz kolejarze. Ewentualny strajk górników, na który się zanosi, może unieruchomić niezmiernie ważne działy ogromnego przemysłu stalowego, który z tymi kopalniami jest związany (Youngtowne Pirge and Tube Corporal, United Staates Steel, Bethlehem Steel Corporation).

Co to znaczy w chwili, gdy prezydent Roosevelt prze do wojny, także nie potrzeba wyjaśniać. Zdając sobie sprawę z powagi sytuacji, zwołał prezydent konferencję reprezentantów związków zawodowych i właścicieli przedsiębiorstw. Czy uda mu się nakłonić właścicieli do polepszenia warunków płacy i pracy robotników? A co znaczy strajk 350.000 kolejarzy w chwili, gdy ma być dostarczone Anglii i Sowietom uzbrojenie, wyżywienie itp., także nie potrzeba mówić.

Jest źle, jeśli sam prezydent musi być mediatorem, i jeśli życie państwowe jest pod znakiem kryzysu. A w dodatku nawet członkowie własnej partii wyłamują się z dyscypliny partyjnej, i mają inne zdanie niż ich prezydent. Podczas tak ważnej dla prezydenta sprawy, jaką było głosowanie o zniesienie neutralności, były niespodzianki z posłami demokratycznymi (za zniesieniem było 212, a przeciwko 194 posłów, przy czym należy nadmienić, że w izbie reprezentantów zasiada 531 posłów, w tym znaczna mniejszość posłów republikańskich).

GENERAŁ-PUŁKOWNIK UDET
uległ nieszczęśliwemu wypadkowi
Wódz Niemiec zarządził pogrzeb na koszt państwa

BERLIN, 18 listopada. Generała lotnictwa, generała-pułkownika Udeta spotkał w poniedziałek 17 listopada 1941 r. przy próbie nowej broni tak ciężki wypadek, że zmarł w czasie drogi wskutek odniesionych ran. Wódz Niemiec zarządził dla zmarłego w tak tragiczny sposób podczas spełniania swego obowiązku oficera pogrzeb na koszt państwa. W uznaniu wybitnych zasług w czasie wojny światowej, zwycięskiego w 62 bitwach powietrznych lotnika-myśliwca i w uznaniu wysokich zasług przy odbudowie lotnictwa, odznaczył Wódz Niemiec generała pułkownika Udeta przez nadanie jego imienia 3 eskadrze myśliwskiej.

Generał-pułkownik Udet urodził się 26 kwietnia 1896 r. we Frankfurcie nad Menem. W czasie wojny światowej odznaczył się Udet jako jeden z najodważniejszych lotników-myśliwców. Za swoje wybitne czyny został udekorowany orderem „Pour le mérite“ i wielu innymi wysokimi odznaczeniami. W r. 1922 założył on własną fabrykę samolotów i zużytkował tu swoje nadzwyczajne doświadczenia przy konstrukcji nowych samolotów. Później sławę Udeta rozniosły daleko poza granice Niemiec jego loty akrobatyczne.

Po przejęciu władzy zamianował minister żeglugi powietrznej Rzeszy Hermann Göring, Ernesta Udeta wicekomandorem lotnictwa w ówczesnym niemieckim Związku Sportu Powietrznego. W roku 1938 został on awansowany na generała-podpułkownika w niemieckim lotnictwie. W lipcu tego samego roku udało się Ernestowi Udetowi ustalić na samolocie myśliwskim typu „Heinkel“ rekord szybkości, należący dotychczas do zagranicy. W lutym 1939 roku został Ernest Udet powołany na stanowisko generała lotnictwa, a w kwietniu 1939 roku został mianowany przez generała marszałka polnego Göringa, prezesem Towarzystwa Lilienthal. Po kampanii polskiej i po kampanii we Francji odznaczył Wódz Niemiec w czerwcu 1940 r. Udeta Krzyżem Rycerskim do Żelaznego Krzyża.

Udet zyskał sobie nieśmiertelną zasługę, jako as lotnictwa, a także jako ten któremu udało się zapewnić przewagę niemieckiego lotnictwa drogą produkcji samolotów. W lipcu 1941 awansował Udet na generała lotników, a później na generała pułkownika.

Sprawa o znaczeniu zasadniczym
Kto jest uchodźcą?

Na porządku dziennym są zapytania czytelników w sprawie odpowiedniej interpretacji wydanego przez Pana Komisarza Rzeszy zarządzenia w przedmiocie obowiązujących obywateli dokumentów oraz rejestracja uchodźców.

W związku z powyższym wyjaśniamy:

Każdy mieszkaniec b. niepodległego państwa litewskiego powinien posiadać jeden z niżej wymienionych dokumentów: a) paszport wydany przez b. władze Litwy Niepodległej przed dniem 16 czerwca 1940 r.; b) paszport wydany przez władze Litewskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej; c) zaświadczenie obcokrajowca—svetimszalio liudijimas.

Za uchodźcę uważane są osoby przybyłe na teren b. państwa litewskiego po dniu 1 sierpnia 1939 r.

W myśl powyższego zarządzenia nikt, kto mieszkał przed 1 sierpnia 1939 r. na terytorium b. niepodległego państwa litewskiego, nie może być uważany za uchodźcę. Nadmieniamy przy tym, że w myśl istniejących rozporządzeń nikt także nie może być pozbawiony prawa do otrzymania kart żywnościowych.

Prekluzyjny termin 1 sierpnia 1939 r. dotyczy całego obszaru b. niepodległego państwa litewskiego t. zn. nie może być uważana za uchodźcę również osoba, zmieniająca miejsce zamieszkania po terminie 1 sierpnia 1939 r. w granicach b niepodległego państwa litewskiego.

Osobom uważającym się za pokrzywdzone, przysługuje prawo skargi do wyższych organów władz niemieckich. (t)

Wiadomości z Wilna

— O USPRAWNIENIE DORĘCZANIA KORESPONDENCJI. Obecnie listonosze, zwłaszcza w większych domach nie doręczają korespondencji bezpośrednio adresatom, lecz pozostawiają przyniesione listy u dozorców. Ponieważ dozorcy w większości wypadków nawet nie zawiadamiają lokatorów o otrzymanych przesyłkach, więc znaczna część listów ginie i nie dochodzi do adresatów, powodując niesłuszne narzekania na pocztę. Byłoby pożądane, w celu uniknięcia nieporozumień aby listonosze doręczali listy bezpośrednio adresatom, co zapewne nie sprawi im większych trudności.

— MAISTAS PRACUJE. Rzeźnie Maistasu w chwili obecnej mają wiele pracy wobec znacznych dostaw żywca z prowincji. Ludność m. Wilna bez przerwy jest zaopatrywana w świeże mięso w dostatecznej ilości. Wilno zużywa dziennie około 70 ton różnych artykułów z mięsa. Oddział wileński Maistasa posiada 1000 pracowników, którzy pracują w rzeźniach, chłodni, składach centralnych i 43 sklepach rejonowych. Oprócz tego Maistas posiada skład skór i pracownie przerobu kości. (p).

— ZAOSTRZENIE DYSCYPLINY W BIURACH. Kierownicy biur otrzymali obecnie okólnik w przedmiocie zwiększenia dyscypliny pracowników, gdyż w wielu biurach zanotowano niedbalstwo w pracy i częste spóźnianie się. Polecono kierownikom stosowanie upomnień, nagan, a w szczególnych wypadkach, nawet składanie wniosków o zwolnienie z pracy. (t).

— WALKA ZE SPEKULACJĄ. W wyniku wzmożonej obserwacji rynków, policja przytrzymała ostatnio 26 osób, które zajmowały się skupem artykułów spożywczych od rolników celem dalszej odsprzedaży. Przeciwko zatrzymanym sporządzono protokoły i wnioski do odpowiednich władz o ukaranie. Ponieważ zatrzymani uprawiali przeważnie spekulacje chlebem i mąką, więc grożą im bardzo surowe kary. (p).

— WYPADEK ULICZNY. W okolicy Zielonego Mostu pewna dziewczynka chciała przejść na drugą stronę ulicy i nie oglądając się, usiłowała szybko przebiec przez jezdnię. W trakcie tego trafiła pod koła ciężarówki firmy „Maistas“ i odniosła szereg poważnych obrażeń. Poszkodowaną przewieziono na tejże ciężarówce do szpitala Św. Jakuba, gdzie nie odzyskując przytomności zmarła. Ofiara wypadku nazywała się Nijole Klingaite, zam. przy ul. Ukmerges (Wiłkomierskiej) 12.

(*Dokończenie na str. 4-ej*)

Nowe uregulowanie płac pracowników
Zasłużone uznanie wydajności pracy
Zarządzenie obowiązuje wstecz od 1 października 1941 r.

Ryga, 8 listopada.

Jak to już uprzednio zapowiedziano, wydał komisarz Rzeszy na Kraj Wschodni zarządzenia, które mają na celu wynagrodzenie pracownikom służby i gospodarki publicznej krzywd wyrządzonych przez bolszewików. Zarządzenia przewidują dla wszystkich grup pracowników podwyższenie płac, będące nieraz wielokrotną zwyżką płac wprowadzonych przez bolszewików.

Czynność, którą poszczególny pracownik w służbie lub gospodarce publicznej wykonuje, powinna znaleźć znowu zasłużone uznanie. Odpowiednio do tego, pobory są kształtowane według stopnia odpowiedzialności i wydajności związanej z każdą czynnocią. Czas służby lub przynależności do przedsiębiorstwa, doświadczenie, które pracownik mógł nabyć w czasie swej pracy na stanowisku, jak również górująca nad przeciętną wydajność zostały przez wprowadzenie rozpiętości stawek w dużym zakresie uwzględnione.

Było to najpilniejszym dążeniem zarządu niemieckiego, by działać szybko i dopomóc skutecznie pracownikom właśnie w tej porze roku, która wymaga zwiększonych wydatków.

Zarządzenia przewidują tymczasowe uregulowanie, które w najbliższej przyszłości będzie uzupełnione bardziej szczegółowo.

Uregulowanie płac działa wstecz i wchodzi w życie 1 października 1941 r.

Poniżej podajemy brzmienie rozporządzeń o nowym uregulowaniu płac.

Brzmienie rozporządzeń

Stawki płac miejscowych pracowników w służbie publicznej.

§ 1.

Rozporządzenie dotyczy:

a) terenowo: całego terytorium byłego państwa łotewskiego i litewskiego w granicach komisariatu Rzeszy dla Kraju Wschodniego;

b) personalnie: wszystkich pracowników miejscowych, zatrudnionych w służbie publicznej.

Rozporządzenie to nie dotyczy pracowników zatrudnionych w przedsiębiorstwach państwowych.

§ 2.

Uregulowanie płac pracowników następi według § 10 skali płac.

§ 3.

Pracownicy będą podzieleni na 12 grup uposażeniowych i jedną grupę specjalną.

§ 4.

1) W skali płac są wprowadzone przykłady dla podziału na grupy. Pracownicy, których działalność nie jest w poszczególnych grupach wymienioną, zostają zaszeregowani do grupy, która jest najbliższa do spełnionych przez nich obowiązków.

2) Dla zaszeregowania pracowników do grup uposażeniowych miarodajnym jest rodzaj wykonywanej czynności, nie zaś określenie ich zawodu.

3) Jeżeli chodzi o zarząd obcokrajowy, następuje zaszeregowanie do poszczególnych grup uposażeniowych za pośrednictwem wydziału stworzonego w tym celu przez naczelną dyrekcję lub też naczelną radę. Decyzje w sprawie działalności wydziałów wymagają zezwolenia Generalnego Komisarza.

§ 5.

Czynność pomocnicza, ewentualne czasowe zastępstwo w wyższej grupie uposażeniowej pracownika niższej grupy, nie upoważnia do roszczenia pretencji na pobory według wyższej grupy uposażeniowej.

§ 6.

Ustalone w skali płac pobory są najwyższymi i najniższymi stawkami, które nie mogą być przekroczone ani też niedopłacone.

§ 7.

1) Skala płac przewiduje w grupach uposażeń 1 — 11. rozpiętość poborów.

2) Kwota rozpiętości, służy do wyrównania stawek za różne w pojedynczych grupach uposażeniowych wykonywane czynności z tym że niższa stawka przysługuje mniej ważnej czynności, wyższa zaś ważniejszej czynności w danej grupie.

§ 8.

Ustalone w skali płac pobory są płacami miesięcznymi musza być one wypłacane przy końcu każdego miesiąca.

§ 9.

1) Zarządzenie to ma moc obowiązującą od 1 października 1941 r.

2) Dopłata za październik może być zaraz dokonana. O ile wypłacono zaliczki, należy je potrącić z dopłaty za październik.

§ 10.

Skala płac

Grupy uposażeniowe

Generalny Dyrektor, Generalny Radca (Grupa specjalna) 600 RM.

I. Pracownicy, również techniczni, z ukończonym wyższym wykształceniem na najwyższych stanowiskach 540 RM.

Przykłady: Najwyższy prokurator senatu jak również najwyższego trybunału, Zastępca radcy generalnego. Burmistrz miasta Rygi.

II. Pracownicy, również techniczni jak w grupie I na specjalnie ważnych stanowiskach kierowniczych 410 — 470 RM.

Przykłady: Dyrektor departamentu na Łotwie, Sędzia trybunału sądowego lub najwyższego trybunału, przewodniczący sądu okręgowego lub krajowego, prokurator trybunału również sądu Apelacyjnego, profesorowie uniwersytetu, dyrektor szpitala posiadającego ponad 1000 łóżek, burmistrza miasta Wilna i Kowna.

III. Pracownicy, również i techniczni z ukończonym wyższym wykształceniem na stanowiskach odpowiedzialnych i kierowniczych, względnie pracownicy, którzy tych obowiązków nie wypełniają lecz zajmują równorzędne stanowiska RM. 320 — do 360 RM.

Przykłady: Dyrektor Departamentu na Litwie, naczelny kierownik wydziału, profesorowie nadzwyczajni, dyrektor szpitala posiadającego od 100 do 1000 łóżek, sędzia sądu apelacyjnego, zastępca przewodniczącego sądu okręgowego, Burmistrze miast Libawa, Mitawa, Dyneburg, Windawa i Szawle.

IV. Pracownicy, również techniczni na stanowiskach odpowiedzialnych i kierowniczych, posiadający odpowiednie wykształcenie RM. 250 do 280. RM.

Przykłady: Kierownik oddziału, naczelnik oddziału, dyrektor gimnazjum lub szkoły zawodowej, kierownik i naczelnik powiatu, Dyrektor szpitala, posiadającego od 30 do 100 łóżek.

V. Pracownicy, również i techniczni, także z fachowym wykształceniem, posiadający wielostronne wiadomości fachowe, zajmujący odpowiedzialne stanowiska 210 do 230 RM.

Przykłady. Naczelnik kancelarii, naczelni inżynierowie i inwigilerowie, naczelny lekarz, naczelny weterynarz, lekarz powiatowy, dyrektor szpitala posiadającego poniżej 30 łóżek, inspektor gimnazjum, seminarium nauczycielskiego, szkoły zawodowej.

VI. Pracownicy, również techniczni, posiadający wielostronną i gruntowną znajomość swego fachu nabytą wskutek odpowiedniego wykształcenia, pełniący funkcje samodzielne 140 RM. do 180 RM.

Przykłady: Nauczyciele gimnazjalni z wyższym wykształceniem, starsi technicy, starsi buchalterzy, wyżsi urzędnicy służby bezpieczeństwa, lekarze asystenci, lekarze dentyści.

VII. Pracownicy zatrudnieni w biurach, registraturze, buchalterii, kasach i na innych wewnętrznych i zewnętrznych stanowiskach, posiadający gruntowną, nabytą na podstawie studiów naukowych wiedzę fachową upoważniające do samodzielnej pracy 120. RM. do 150 RM.

Przykłady: Buchalter, technik, kierownik szkoły powszechnej posiadającej do 7 klas, maszynista Kolejowy I klasy.

VIII. Pracownicy zatrudnieni w biurze, registraturze, buchalterii kasach lub na innych wewnętrznych lub zewnętrznych stanowiskach posiadający dobrą fachową umiejętność swego fachu oraz zakresu swych obowiązków 110 RM. do 125 RM.

Przykłady: Sekretarze, nauczyciele szkół ludowych, posiadający wyższe wykształcenie, geometrzy, siostry kierowniczki w szpitalach, posiadających ponad 200 łóżek, sekretarze gminni na Łotwie oraz sołtysi na Litwie.

IX. Pracownicy wyżej ocenianych czynności niż w grupie X 90 RM do 105 RM.

Przykłady: Protokulanci, starsi rachmistrze, nauczyciele szkół ludowych, starsi kreślarze, felczerzy medycyny, starsze siostry, starsze akuszerki, starsi konduktorzy kolejowi, stenotypiści(tki) znający w mowie i piśmie język niemiecki włącznie ze stenografią.

X. Pracownicy zatrudnieni przy prostych czynnościach w biurze, registraturze, buchalterii, kasach i innych wewnętrznych lub zewnętrznych stanowiskach 80 RM do 90 RM.

Przykłady: kanceliści, celnicy, zarządzający składami, konduktorzy kolejowi, starsi zwrotniczowie, dozorcy portowi, starsi gajowi, siostry, stenotypiści(tki) posiadający znajomość języka niemieckiego, doświadczeni maszyniści(stki) ze znajomością języka niemieckiego.

XI. Pracownicy zajęci przeważnie przy pracy mechanicznej w biurze, registraturze, kasach lub na innym wewnętrznym lub zewnętrznym stanowisku 70 RM. do 75 RM.

Przykłady: Młodzi kanceliści, strażak, pocztylion, woźny sądowy, drużynowy, starsza pielęgniarka, maszynista(tka).

XII. Pracownicy zatrudnieni w zwykłej służbie pomocniczej 60 RM. do 65 RM.

Przykłady: Dozorca domu, szwajcar, palacz, dozorca kolejowy, furman, pielęgniarka.

Pobory pracowników w instytucjach państwowych i w innej gospodarce

§ 1.

Zarządzenie odnosi się:

a) Terenowo: Do obszarów byłych państw Łotwy i Litwy w zakresie Komisarza Rzeszy dla Kraju Wschodniego.

b) Personalnie: do wszystkich miejscowych pracowników państwowych instytucyj i innej gospodarki.

§ 2.

Uregulowanie poborów pracowników następuje według skali płac § 10.

§ 3.

Pracownicy zaszeregowani są do sześciu grup uposażeniowych.

§ 4.

(1) Wyszczególnione w skali płac czynności i przykłady nie są wyczerpujące. Pracownicy, wykonujący pewną czynność, która w skali płac nie jest wymieniona, zostają do tej grupy zaszeregowani, która najbliższa jest zakresowi ich wykonywanej pracy.

(2) Miarodajnym przy zaszeregowaniu pracowników jest wyłącznie rodzaj ich czynności, a nie określenie zawodu.

(3) Zaszeregowania pracowników do jednej z grup uposażeniowych skali płac dokonuje odpowiedzialny kierownik instytucji albo przedsiębiorstwa. Zaszeregowanie kontroluje okręgowy komisarz.

§ 5.

Pracownicy niższej grupy wykonujący czynność pomocniczą wzgl. sprawujący zastępstwo w wyższej grupie uposażeniowej nie mogą rościć prawa do poborów wyższej grupy uposażeniowej.

§ 6.

Ustalone w skali płac pobory są stawkami minimalnymi i maksymalnymi, których nie wolno zmniejszyć ani też podwyższyć.

§ 7.

(1) We wszystkich grupach uposażeniowych przewidziana jest rozpiętość płac.

(2) Kierownik instytucji albo przedsiębiorca ustala wysokość poborów w zakresie rozpiętości jednej grupy uposażeniowej, uwzględniając znaczenie wykonywanej czynności, doświadczenie, jak również i wydajność pracy zatrudnionego.

§ 8.

Ustalone w skali płac pobory są pensjami miesięcznymi. Wypłacać je należy w końcu każdego miesiąca.

§ 9.

(1) Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 października 1941 r.

(2) Dopłata za miesiąc październik może być natychmiast uskuteczniona. O ile wypłacone były zaliczki, należy je potrącić z wypłacanej dopłaty za m-c październik.

§ 10.

Grupy uposażeniowe

Czynności.

I. Pracownicy bez specjalnego wykształcenia zawodowego, wykonujący pracę mechaniczną, 60 RM. do 80 RM.

II. Pracownicy z przygotowaniem kupieckim albo technicznym, wykonujący zwykłą pracę zgodnie z ich przygotowaniem 70 RM. do 120 RM.

III. Pracownicy z przygotowaniem kupieckim albo technicznym, wykonujący czynności wyższego szczebla, 90 RM. do 200 RM.

IV. Pracownicy, wykonujący samodzielną pracę, również i tacy na kierowniczym stanowisku, 140 RM. do 280 RM.

V. Pracownicy, jako kierownicy w średnich przedsiębiorstwach albo na kierowniczych stanowiskach w dużych instytucjach, 240 RM do 480 RM.

VI. Pracownicy jako kierownicy wielkich przedsiębiorstw kupieckich, przemysłowych albo handlowych 320 RM. do 600 RM.

(2) Powyższe stawki uposażeniowe dotyczą pracowników mających ponad 20 lat pracy. Pracownicy, mający od 18 do 20 lat pracy otrzymują 80%, od 16 do 18 lat 60%, poniżej 16 lat 50% odnośnych stawek.

(3) Powyższego zarządzenia w sprawie poborów nie można stosować do sił pracowniczych, które się dopiero przygotowują.

Ostrożnie przy odegrzewaniu zamarzniętych przewodów wodociągowych

Podczas silnego mrozu zamarza woda w rurach i zbiornikach, które nie dość głęboko w ziemi są umieszczone, albo wogóle wprost na wolnym powietrzu, względnie w nieopalanych ubikacjach się znajdują. Wymagana jest przeto bardzo wielka ostrożność, gdy szkód wywołanych przez mróz można bezwarunkowo uniknąć. Zamarzanie wody niszczy urządzenia przewodów i powoduje drogie naprawy. Brak wody wywołuje bardzo uciążliwe zaburzenia w gospodarstwie domowym i przedsiębiorstwie. Kto w porę stosuje środki ochronne przed mrozem, może z pewnością ustrzedz urządzenia wodociągowe przed zamarznięciem. Przewody w ziemi albo na powietrzu mogą być odkryte albo osłonięte. W narażonych na mróz ubikacjach należy szczególnie dobrze uszczelnić okna, drzwi i wszelkie szpary. Podczas bardzo silnego mrozu należy zagrożone mrozem przewody wodociągowe opróżniać na noc z wody albo w ubikacjach utrzymywać temperaturę od 8—10 stopni.

Przy odegrzewaniu zamarzniętych przewodów wodociągowych nie wolno przede wszystkim używać ognia. Najlepiej odegrzewanie przeprowadzać przy pomocy fachowca (instalatora, blacharza, ślusarza, kowala). Jeśli nie ma na miejscu fachowca, można zamarzniętą, wolno leżącą część przewodu wodociągowego ogrzewać gałganami, co chwilę zanurzanymi w gorącej wodzie. Gdy przewód jest trudno dostępny można w wysoko położonym miejscu pompować gorącą wodę do rury przewodzącej za pomocą gaśnicy. Również przez ogrzewanie ubikacji, w której znajdują się narażone na mróz przewody, można je odegrzeć. Po zakończeniu robót nad odmrażaniem, przy pomocy lampy lutowniczej, należy całe otoczenie miejsca pracy dokładnie zbadać, czy nie ma gdzie oznak, świadczących o możliwości pożaru. Miejsce pracy winno znajdować się jeszcze najmniej przez 2 godziny pod ciągłym nadzorem. Właściciel domu i kierownik przedsiębiorstwa winien być uświadomiony o niebezpieczeństwie wkradającego się pożaru. Przy najmniejszym podejrzeniu pożaru należy natychmiast wzywać straż pożarną.

Ożywienie na rynku rybnym

W związku z ogłoszeniem przez władze nowego cennika na ryby zanotowano znaczne zwiększenie podaży ryb. Uprzednie nieproporcjonalne do innych ceny, zniechęcały rybaków do wydajniejszych połowów. Obecnie, jak donoszą z prowincji, działalność artelów rybackich ożywiła się i w związku z tym należy w Wilnie oczekiwać większych transportów ryb. (p).

Anordnung
Ueber die Gest [illegible]ung der Arbeitsverhaeltnisse

In einer Zeit, in der ganz Europa unter der Führung des Grossdeutschen Reiches einen gigantischen Kampf gegen den Bolschewismus führt, müssen alle Arbeitskräfte der Heimat auf dieses eine grosse Ziel ausgerichtet und Massnahmen getroffen werden, die der Fortführung und siegreichen Beendigung dieses Kampfes dienen. Dabei ist es unumgänglich, dass auch Anordnungen ergehen, die im öffentlichen und privaten Leben Einschränkungen zur Folge haben.

Wie Feststellungen ergeben haben, werden Arbeitskräfte in erheblichem Umfang mit nicht vordringlichen Arbeiten beschäftigt während andererseits für kriegs- und lebenswichtige Vorhaben der Kräftebedarf nicht gedeckt werden kann. Zur Regelung des E i n s a t z e s von Arbeitskräften nach diesen übergeordneten Gesichtspunkten und Berücksichtigung ihrer Kenntnisse und Fähigkeiten ordne ich folgendes an:

A b s c h n i t t I.
Lösung von Arbeitsverhältnissen.

§ 1.

Betriebsführer, Arbeiter, Angestellte, Lehringe und Praktikanten dürfen ein bestehendes Arbeitsverhältnis nur mit vorheriger Zustimmung des Arbeitsamtes kündigen.

Kündigungen ohne diese Zustimmung sind rechtsunwirksam; in besonderen Ausnahmefällen kann das Arbeitsamt innerhalb von drei Tagen nachträglich zustimmen.

§ 2.
Die Zustimmung gemäss § 1 ist nicht erforderlich:

1. wenn sich die Vertragsteile über die Lösung des Arbeitsverhältnisses einig sind; es sei denn, dass es sich um Betriebsführer oder leitende Angestellte handelt,

2. wenn dem Betrieb die Genehmigung zu Entlassungen gemäss § 3 der Verordung zur Regelung des Arbeitseinsatzes des Reichskommissars für das Ostland vom 15. 8. 1941 erteilt ist,

3. bei von vornherein befristeten Arbeitsverhältnissen.

§ 3.

Lösungen von Arbeitsverhältnissen leitender Angestellten, die nach dem 15. 8. 1941 erfolgt sind, werden auf schriftlichen Antrag des Betroffenen durch das Arbeitsamt überprüft. Unbeschadet dieser persönlichen Anträge sind von den Verwaltungen und Betrieben (Trusts usw.) alle seit diesem Tage erfolgten Kündigungen leitender Angestellten dem Arbeitsamt zu melden.

Dise Anträge sind bis zum 25. 11. 1941 dem Arbeitsamt einzureichen.

A b s c h n i t t II.
Meldepflicht.

§ 4.

Alle Personen, deren bisheriges Arbeitsverhältnis beendet ist, haben sich unverzüglich beim Arbeitsamt des letzten Wohnortes oder des gewöhnlichen Aufenthaltsortes unter Vorlage einer Entlassungsbescheinigung ihres bisherigen Betriebsführers p e r s ö n l i c h zu melden.

A b s c h n i t t III.
Einstellung von Arbeitskräften.

§ 5.

Private und öffentliche Betriebe, Dienststellen und Verwaltungen aller Art sowie Haushaltungen dürfen Arbeitskräfte nur einstellen, wenn eine Zuweisung oder Zustimmug durch das Arbeitsamt vorliegt.

Die Einstellung in Betriebe der Land- und Forstwirtschaft kann ohne Zustimmung des Arbeitsamtes erfolgen; die Einstellung ist jedoch durch den Betriebsführer schriftlich oder mündlich binnen drei Tagen dem Arbeitsamt unter Angabe von Name, Vorname, Geburtsdatum, Wohnort, Tätigkeit im Betrieb und bisheriger Tätigkeit anzuzeigen.

A b s c h n i t t IV.
Strafbestimmung.

§ 6.

Wer dieser Anordnung zuwiderhandelt oder sie umgeht, oder wer seine Beschäftigung vor rechtmässiger Lösung des Arbeitsverhältnisses aufgibt, wird durch polizeiliche Strafverfügung mit Freiheitsstrafe bis zu 6 Wochen oder Geldstrafe bis zu 1.000 RM., für den Fall, dass diese nicht beigetrieben werden kann, ersatzweise mit einer Freiheitsstrafe bis zu 6 Wochen, bestraft.

Für den Erlass der Strafverfügung ist zuständig der Gebietskommissar, in dessen Bezirg die Straftat begangen ist, wie auch derjenige, in dessen Bezirk sich der Täter aufhält oder ergriffen wird.

Die Bestrafung erfolgt auf Antrag des Leiters des Arbeitsamtes, in dessen Bezirk die Straftat begangen ist.

A b s c h n i t t V.
§ 7.

Diese Anordnung ergeht vorbehaltlich einer abschliessenden Regelung der Arbeitsverhältnisse und tritt mit dem heutigen Tage in Kraft.

Kauen, den 15. November 1941.

Der Generalkommissar in Kauen
In Auftrage
gez. NABERSBERG.

Zarządzenie
O kształtowaniu warunków pracy

W czasie, gdy cała Europa pod dowództwem Wielkich Niemiec prowadzi gigantyczną walkę przeciwko bolszewizmowi, muszą również i wszystkie siły robocze Ojczyzny być skierowane do osiągnięcia tego celu, oraz przedsięwzięte wszystkie środki do dalszego prowadzenia oraz zwycięskiego zakończenia tej walki. Dlatego nieodzowne jest wydawanie zarządzeń wprowadzających ograniczenia prywatnego i publicznego życia.

Jak ustalono, duża ilość sił roboczych zajęta jest przy pracach niezbyt ważnych wówczas gdy z drugiej strony przy pracy ważnej dla celów wojennych oraz innych zasadniczych w życiu narodu robotach brak sił roboczych nie daje się wprost pokryć.

Celem uregulowania sprawy racjonalnego wykorzystania sił roboczych zgodnie z wyżej wymienonymi punktami widzenia i uwzględnieniem umiejętności i uzdolnień tych sił roboczych, zarządzam co następuje:

R o z d z i a ł I.
Rozwiązywanie stosunku pracy.

§ 1.

Kierownicy przedsiębiorstw, robotnicy, pracownicy, terminatorzy i praktykanci mogą wymawiać istniejący stosunek pracy tylko za uprzednią zgodą Urzędu Pracy.

Wymówienie bez tej zgody jest nieważne; w poszczególnych wyjątkowych wypadkach może Urząd Pracy wyrazić swą zgodę w ciągu 3 dni po fakcie.

§ 2.
Zgoda w myśl § 1 nie obowiązuje

1) gdy umawiające się strony są zgodne co do rozwiązania stosunku pracy, chyba, że chodzi o kierowników przedsiębiorstw lub pracowników na stanowiskach kierowniczych,

2) gdy przedsiębiorstwu zostało udzielone prawo do zwolnienia w myśl § 3 zarządzenia o regulowaniu wkładu pracy, wydanego przez Komisarza Rzeszy dla Kraju Wschodz dnia 15 sierpnia 1941 r.,

3) przy stosunkach pracy ze zgóry ustalonym terminem.

§ 3.

Rozwiązania stosunku pracy pracowników na stanowiskach kierowniczych, które miały miejsce po 15 sierpnia 1941 r. będą na pisemny wniosek zainteresowanego przez Urząd Pracy sprawdzone. Bez względu na te pisemne wnioski zarządy i przedsiębiorstwa (trusty i t. p.) muszą zameldować Urzędowi Pracy o wszystkich po tym dniu zwolnionych pracownikach ze stanowisk kierowniczych.

Wnioski te należy złożyć w Urzędzie Pracy do dnia 25 listopada 1941 r.

R o z d z i a ł II.
Obowiązek meldowania się.

§ 4.

Wszystkie osoby, których dotychczasowy stosunek służbowy został zakończony, winni się niezwłocznie, o s o b i ś c i e zgłosić w Urzędzie Pracy swego ostatniego, lub też stałego miejsca zamieszkania i przedstawić zaświadczenie o zwolnieniu, wydane przez swego dotychczasowego kierownika przedsiębiorstwa.

R o z d z i a ł III.
Zatrudnienie sił roboczych.

§ 5.

Prywatne i publiczne przedsiębiorstwa, urzędy i zarządy różnego rodzaju, jak również gospodarstwa domowe mogą zatrudniać siły robocze tylko wówczas, gdy istnieje na to skierowanie lub zgoda Urzędu Pracy.

Zatrudnianie w przedsiębiorstwach rolnych i leśnych może się odbywać bez zgody Urzędu Pracy; o zatrudnieniu musi jednak kierownik przedsiębiorstwa pisemnie lub ustnie w ciągu trzech dni zakomunikować Urzędowi Pracy, podając nazwisko, imię, datę urodzenia, adres, wykonywaną w przedsiębiorstwie czynność oraz czynność wykonywana uprzednio przez zatrudnionego.

R o z d z i a ł IV.
Przepisy karne.

§ 6.

Kto się temu zarządzeniu sprzeciwia lub też je obchodzi albo rzuca pracę przed upływem przepisowego rozwiązania stosunku pracy, podlega w myśl zarządzeń policyjnych aresztowi do 6 tygodni lub też karze pieniężnej do 1000 RM., w wypadku zaś gdy nie może być ona ściągnięta, zastępczo aresztowi do 6 tygodni.

Zwolnienie od kary przysługuje temu komisarzowi okręgowemu, na którego terenie czynność karalna została popełniona, jak również temu, na którego terenie sprawa się znajduje lub też został ujęty.

Ukaranie następuje na wniosek kierownika Urzędu Pracy, w którego okręgu czynność karalna została popełniona.

R o z d z i a ł V.
§ 7.

Zarządzenie niniejsze wychodzi z zastrzeżeniem ostatecznego uregulowania stosunków pracy i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Kowno, 15 listopada 1941 r.

Generalny Komisarz w Kownie
z polec. podp. NABERSBERG.

Za duszę ś. † p.

IGNACEGO TURSKIEGO

zmarłego w Wilnie, dnia 22 maja 1941 roku.
Odbędzie się nabożeństwo żałobne w kościele św. Jakuba w sobotę dnia 22 b. m. o godz. 9.30 rano.
O czym zawiadamia **Rodzina.**

Podziękowanie

Wszystkim pracownikom artelu „Optyk" i fabryki skór nr. 3 tą drogą składam serdeczne podziękowanie w swym i syna imieniu za przyjacielską życzliwość i pomoc materialną okazaną w ciężkiej dla mnie chwili, podczas oddania ostatniej posługi mężowi memu ś. † p.

BOLESŁAWOWI SKRODZISOWI

ŻONA.

Z Wilna

PIĄTEK
21 Listopad
Salomei P.
Wschód słońca g. 7.33
Zachód słońca g. 15.58

Zaciemniamy okna w mieszkaniach dziś: od godz. 16.36 do 7.43.

ZEZWOLENIA NA PROWADZENIE BIUR PODANIOWYCH. Wszystkie biura pisania podań i tłumaczeń winny do dnia 30 listopada br. zarejestrować się w zarządzie m. Wilna, podać tam informacje o zakresie swej działalności oraz uzyskać zezwolenia na dalsze prowadzenie. W razie niezałatwienia tych formalności działalność biur zostanie wstrzymana. (t).

— REJESTRACJA RESTAURACJI I JADŁODAJNI. Celem przeprowadzenia racjonalnego zaopatrywania w żywność i napoje zakładów wyżywienia publicznego Komisarz Okręgowy zarządził rejestrację wszystkich znajdujących się na terenie m. Wilna restauracyj, jadłodajni, kawiarni, herbaciarni, winiarni, piwiarni, barów i kabaretów, w których podawane są do spożycia potrawy i napoje. Właściciele wymienionych zakładów winni rejestrować je w wydziale podatkowym zarządu miejskiego przy ul. Dominikonu (Dominikańskiej) 2, pok. 40 do dnia 23 listopada br. (t).

— REJESTRACJA ZWIERZĄT DOMOWYCH. Na podstawie zarządzenia Komisarza Okręgowego na terenie m. Wilna zostanie przeprowadzona rejestracja zwierząt domowych, celem dokonania racjonalnego podziału paszy oraz zapewnienia dostawy paszy w dostatecznej ilości.

Wszyscy właściciele zwierząt domowych, zamieszkali w Wilnie, winni zarejestrować posiadane zwierzęta do dnia 23 listopada br. w wydziale podatkowym zarządu miejskiego pok. 40, przy ul. Dominikonu (Dominikańskiej) 2. Przy rejestracji należy podać: czy posiadany zapas paszy starczy na całą zimę, ew. na ile miesięcy, względnie określić jej zapas. (t).

— NOWY CENNIK WYROBÓW SPIRYTUSOWYCH. Na podstawie zarządzenia Komisarza Generalnego w Kownie będą pobierane nast. ceny za wódkę i spirytus w handlu detalicznym: za wódkę mocy 40° 1/1 ltr. — 3.40 RM.; za spirytus mocy 95° 1/1 ltr. — 7.00 RM. (Ceny z naczyniem); za spirytus denaturowany bez naczynia mocy 88° 1/1 ltr. — 0.50 RM.

Za butelki nadające się do wódki pojemności 1/1 i 3/4 ltr. płaci się 0,12 RM.; za butelki pojemności 1/2 i 1/4 ltr. płaci się po 0,06 RM. Wobec odczuwanego pewnego braku butelek przeprowadza się obecnie skup butelek od wódki typów monopolowych we wszystkich sklepach rejonowych. (p).

Adres Redakcji i Administracji: L. Gedymina 11-a (I piętro). Godziny przyjęć w sprawach redakcyjnych od 10—15. Redaktor przyjmuje od 12—14. Administracja czynna od 9—17 (oprócz niedziel i świąt).
Ceny ogłoszeń: Wiersz milimetr. 1 szpalt. na 4 str. — 10 fen. Drobne do 10 słów — 1 RM, następne słowo—5 fen., 1 wiersz w kronice—30 fen., matrymonialne—10 fen. za wyraz, litera tłustego druku w ogło[illegible] [illegible] 5 fe[illegible] pos[illegible] [illegible]jącym pracy 50% rabatu. Stronica ma 8 szpalt. Redakcja rękopisów nie amówionych nie zwraca. Admin. nie uwzględnia zastrzeżeń co do rozmieszczenia i terminu ogłoszeń.

Drukarnia „Auszra" w Wilnie
Wydawca — redaktor: Czesław Ancerewicz.